

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 26.07.2002
KOM(2002) 430 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

**EUROOPAN KOMISSION KERTOMUS TIETTYJEN SATELLIITIN
VÄLITYKSELLÄ TAPAHTUVAAN YLEISRADIOINTIIN JA KAAPELEITSE
TAPAHTUVAAN EDELLEENLÄHETTÄMISEEN SOVELLETTAVIEN
TEKIJÄNOIKEUTTA SEKÄ LÄHIOIKEUKSIA KOSKEVIEN SÄÄNTÖJEN
YHTEENSOVITTAMISESTA ANNETUN NEUVOSTON DIREKTIIVIN 93/83/ETY
SOVELTAMISESTA**

SISÄLTÖ

1.	Johdanto	3
2.	Direktiivin saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä	4
2.1.	Täytäntöönpanoajat	4
2.2.	Täytäntöönpanon erityispiirteitä	4
2.2.1.	Satelliittivälitteisiä lähetyksiä koskevat säännökset.....	4
2.2.2.	Kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähettämistä koskevat säännökset	4
3.	Direktiivin käytännön soveltaminen	6
3.1.	Tiettyjä periaatteita.....	6
3.1.1.	Peittoalueen parametrit satelliittivälitteiseen yleisradiointiin liittyvien tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien hallinnointia varten	6
3.1.2.	Edelleenlähetykseen kaapeleitse liittyvien sopimussuhteiden erityispiirteet.....	7
3.1.3.	Välitysmenettelyn laajempi kehys	8
3.2.	Tiettyjen mekanismien parantaminen	9
3.2.1.	Kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähettämistä koskevien neuvottelujen helpottaminen	9
3.2.2.	Yhteisen palvelupisteen perustaminen kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähetystä varten.....	10
3.2.3.	Yhteisantennien asentamiseen liittyvien oikeuksien hallinnoinnin rationalisointi	11
4.	Direktiivin tulevaisuus uudessa mediakontekstissa	13
4.1.	Kansallisten lähetyksmuotojen monipuolistuminen	13
4.2.	Rajat ylittävien edelleenlähetyksmuotojen monipuolistuminen	13
5.	Päätelmä	14

1. JOHDANTO

Sisämarkkinat sekä tekniikan kehitys, joiden ansiosta televisio-ohjelmia voidaan lähettää kansallisten rajojen ulkopuolelle, on luonut eurooppalaisen audiovisuaalisen alueen käsitteen, josta säädetään televisiotoimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamista 3. lokakuuta 1989 annetussa neuvoston direktiivissä 89/552/ETY¹, sellaisena kuin se on muutettuna 30. kesäkuuta 1997 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 97/63/EY² (jäljempänä direktiivi "Televisio ilman rajoja").

Tällä direktiivillä luodaan oikeudellinen viitekehys televisiopalveluiden vapaalle liikkuvuudelle Euroopan unionissa eurooppalaisten markkinoiden kehityksen edistämiseksi (televisio-ohjelmien vastaanottamisvapauden ja edelleenlähettämisen rajoittamattomuuden periaatteet). Tässä tarkoituksessa direktiivillä koordinoitaan yhteisön tasolla tiettyjä jäsenvaltioiden televisiotoiminnan harjoittamista koskevia säännöksiä, esimerkiksi seuraavilla alueilla: ohjelmälähetysalan yrityksiin sovellettavan lain määräytyminen, eurooppalaisten ohjelmien levityksen ja tuotannon edistäminen, erittäin merkittävien tapahtumien lähettäminen, televisiomainonta, sponsorointi, televisiomarkkinointi, alaikäisten suojelu ja yleisen järjestyksen säilyttäminen, vastineoikeus.

Tästä säädöksestä huolimatta rajat ylittävää televisio-ohjelmien lähettämistä satelliitin sekä kaapelin välityksellä muista jäsenvaltioista on rajoittanut oikeudellisen tilanteen epävarmuus, joka on johtunut kansallisten tekijänoikeussäännösten eroista. Tätä oikeudellista kehystä on pitänyt täydentää tekijänoikeuksien osalta.

Yhteisön audiovisuaalinen alue ei itse asiassa ole voinut käytännössä toteutua ilman tehokasta tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suojaa, joka edesauttaa teosten syntyä Euroopan unionissa, sillä se antaa oikeudenhaltijoille ja käyttäjille mahdollisuuden hyödyntää täysimääräisesti ohjelmälähetysten eurooppalaista ulottuvuutta. Lisäksi kyseisellä suojalla, joka toisinaan esiintyy yksinoikeutena, estetään osittain oikeudenhaltijoita vastustamasta peruuttamattomasti ohjelmien lähettämistä tai edelleenlähettämistä kansallisten rajojen ulkopuolelle. Näin vältetään sisämarkkinoiden pirstaloituminen.

Oikeudenhaltijoiden suojaamisesta määrätään sellaisilla kansainvälisillä yleissopimuksilla kuten kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyllä Bernin yleissopimuksella (sellaisena kuin se on Pariisin sopimuksella muutettuna) sekä esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radiorytysten suojaamisesta tehdyllä Rooman yleissopimuksella. Näiden yleissopimusten tavoitteena ei ole kuitenkaan ollut poistaa jäsenvaltioiden lainsäädännön eroista johtuvia esteitä ohjelmien lähettämislle yli rajojen. Sen vuoksi rajat ylittävät lähetykset mahdollistavaan satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleenlähettämiseen liittyvä oikeudellinen varmuus on pyritty takaamaan sopimusperusteisesti tiettyjen satelliitin välityksellä tapahtuvaan yleisradiointiin ja kaapeleitse tapahtuvaan edelleen lähettämiseen sovellettavien tekijänoikeutta sekä lähioikeuksia koskevien sääntöjen yhteensovittamisesta 27. syyskuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 1993/83/ETY³ (jäljempänä 'direktiivi').

¹ EYVL L 298, 17.10.1989, s. 23.

² EYVL L 202, 30.7.1997, s. 60.

³ EYVL L 248, 6.10.1993.

Koska kyseinen direktiivi piti saattaa osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä 1. tammikuuta 1995 mennessä, sen arviointi direktiivin 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti on siksi ollut tietyn soveltamisajan jälkeen mahdollista. Arviointia varten komissio teki vuonna 2000 tutkimuksen⁴ ja oli vuoden 2001 aikana useasti yhteydessä direktiivin soveltamisesta vastaavien osapuolten edustajiin. Tämä kertomus on osittain tulosta tästä prosessista.

Viimeisten vuosien aikana media-ala ja tekniikka ovat kehittyneet valtavasti ja samalla satelliitin ja kaapeleiden merkitys televisio-ohjelmien lähettämässä on kasvanut. Arvioiden mukaan vuonna 2000 yli 50 prosentilla Euroopan unionin kotitalouksista oli kaapeliyhteys (tilaajia 30,6 prosenttia) ja 20 prosentilla valmiudet ottaa lähetyksiä vastaan satelliitin välityksellä suoraan tai suoraan vastaanottoa vastaavasti. Jos lasketaan yhteen kotitaloudet, joilla on kaapeliliitäntä, ja kotitaloudet, joilla on suoraan satelliittilähetyksiä vastaanottava antenni, voidaan arvioida, että noin 50 prosenttia Euroopan unionin kotitalouksista vastaanottaa monikanavaista tarjontaa⁵.

Sen vuoksi uusien suuntaviivojen tarpeellisuutta tulevaisuudessa arvioitaessa on erittäin tärkeää tutkia direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä, mutta sen lisäksi myös sen konkreettista soveltamista. Tämän säädöksen tulevaisuutta on myös tarkasteltava uuden mediaympäristön kannalta, jossa ohjelmatarjonta on ratkaiseva kilpailutekijä. Kyse on enemmän kuin koskaan asianmukaisen suojan tarjoamisesta näiden ohjelmien tekijänoikeuksille, ilman että vaarannetaan etuja, joita audiovisuaalialan aidot sisämarkkinat yhä useammin tarjoavat alan taloudellisille toimijoille ja suurelle yleisölle, joka suuntautuu yhä enemmän rajat ylittävälle markkinoille.

2. DIREKTIIVIN SAATTAMINEN OSAKSI KANSALLISTA LAINSÄÄDÄNTÖÄ

Selvitys koskee sekä täytäntöönpanoajakoja että kansallisten säännösten sisältöä.

2.1. Täytäntöönpanoajat

Direktiivi piti olla saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä 1. tammikuuta 1995 mennessä. Belgia on kuitenkin ainoa jäsenvaltio, joka noudatti tätä määräaika. Suurin osa jäsenvaltioista saattoi direktiivin osaksi lainsäädäntöään vuosina 1995–1998, lukuun ottamatta Irlantia ja Luxemburgia, joissa tämä tapahtui vasta 1. tammikuuta 2001 (Irlanti) ja 19. heinäkuuta 2001 (Luxemburg).

Tämä tilanne huomioon ottaen direktiivin 7 artiklan säännöksiä, joissa säädetään tekijänoikeuksia ja lähioikeuksia koskevien vanhojen kansallisten järjestelmien ja satelliittivälitteisten ohjelmien alkuperämaan periaatteen soveltamiseen liittyvistä siirtymäsäännöksistä, ei ole vielä saatettu kaikissa jäsenvaltioissa osaksi kansallista lainsäädäntöä määräajan ollessa enintään viisi vuotta.

⁴ Audiovisuaalialan tekijöiden kansainvälisen yhdistyksen AIDAA:n (Association Internationale des Auteurs de l'Audiovisuel) tekemä. - saatavilla www.europa.eu/int/comm/internal_market

⁵ Statistical yearbook 2001 – Film, Television, Video and New Media in Europe.

2.2. Täytäntöönpanon erityispiirteitä

2.2.1. Satelliittivälitteisiä lähetyksiä koskevat säännökset

Direktiivin 2 ja 3 artiklan säännökset, joissa säädetään satelliittivälitteisten lähetysten tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien siirtämisestä, on muutettu jäsenvaltioissa oikealla tavalla osaksi kansallista lainsäädäntöä. Tämän myönteisen seikan lisäksi on kuitenkin todettava, että osapuolet eivät sovelle niitä direktiivissä säädetyn alkuperämaaperiaatteen mukaisesti (ks. kohta 3.1.1.).

Direktiivin 3 artiklassa säädetty mahdollisuus ulottaa yhteissopimus koskemaan saman lajin oikeuksien haltijoita on sisällytetty ainoastaan niiden jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön, joissa tämä mahdollisuus on jo pitkään ollut vakiintuneena käytäntönä.

2.2.2. Kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähettämistä koskevat säännökset

– 8, 9 ja 10 artikla

Direktiivissä säädetään periaatteesta, jonka mukaan tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijoiden ja kaapelilähetystoiminnan harjoittajien suhde perustuu sopimukseen (8 artikla). Sen mukaan ensiksi mainitut eivät voi käyttää oikeuttaan kuin yhteisvalvontajärjestön välityksellä. Tämä koskee myös muiden kuin jäsenenä olevien oikeudenhaltijoiden samaan lajiin kuuluvien oikeuksien hallinnointia (9 artikla).

On selvää, että pakollinen yhteisvalvonta heikentää oikeudenhaltijan vapautta, koska siinä oikeuksien siirtoa säännellään. Direktiivin hyväksymishetkellä se vastasi kuitenkin tarpeeseen tasapainottaa yksinoikeuden harjoittamista ja sen varmistamista, että kaapelilähetystoiminnan harjoittajalla olisi kaikki edelleenlähettämisen kohteena olevia ohjelmia koskevat tekijänoikeudet ja lähioikeudet: erityisesti yhteisvalvonnan ulottamisella muihin kuin jäseniin taattiin se, että yhteisvalvonnan avulla hallinnoidun ohjelmiston täydellinen edustus kuuluu kaapelilähetystoiminnan harjoittajalle.

Yleisradio-organisaatioiden erityistilanne on otettu huomioon 10 artiklassa. Yleisradio-organisaatio on sekä omien ohjelmiansa yksinoikeuksien haltija että hankkimiansa ohjelmien alkuperäislähetystä koskevien oikeuksien hankkija. Sille on tässä yhteydessä annettu valtuudet neuvotella ohjelmien edelleenlähettämiseen tarvittavien oikeuksien hankkimisesta ilman, että oikeudenhaltijat ovat välttämättä yhteisvalvontajärjestöjen edustamia.

Tämän vaihtoehdon seurauksena yleisradio-organisaatio voi hankkia kaikki edelleenlähetykseen kaapeleitse liittyvät oikeudet ja olla näin kaapelioperaattorin ainoa neuvottelukumppani. Jos ohjelman tekijät säilyttävät oikeuden siirtää edelleenlähetysoikeus yleisradio-organisaatiolle, tämän oikeuden siirron on kansallisten lainsäädäntöjen rajoissa sisällytettävä neuvottelun loogiset seuraukset eli vastasuorituksen hankkiminen toiselta sopimuspuolelta. Toisin sanoen yleisradio-organisaatio maksaa tietyn hinnan joko itse oikeudenhaltijoille tai niiden edustamalle yhteisvalvontajärjestölle. Yhteisvalvontajärjestöt eivät voi vaatia vastaavaa maksua kaapelioperaattoreilta.

Jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön tarkastelu osoittaa, että direktiivin säännökset, jotka koskevat kaapelin välityksellä tapahtuvaan edelleenlähettämiseen liittyviä oikeuksia, on saatettu oikein osaksi kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

Direktiivin 10 artiklan tarkoituksenmukaista vaikutusta, joka on vaihtoehdon tarjoaminen 9 artiklassa tarkoitettulle yhteisvalvontajärjestöjen ja kaapelitoiminnan harjoittajien väliselle

neuvotteluperiaatteelle, heikennetään kuitenkin huomattavasti Saksan lainsäädännössä. Säättämällä, että tekijällä on oikeus kohtuulliseen korvaukseen, jonka kaapelioperaattorit voivat maksaa vain yhteisvalvontajärjestön välityksellä, aiheutetaan tilanne, jossa yhtään sopimusta ei voida tehdä lähetystoiminnan harjoittajan ja kaapelioperaattorin välillä. Tämä voi johtaa siihen, että kaapelitse edelleenlähettämistä koskevat neuvottelut ovat Saksassa hankalampia kuin muissa maissa.

– 11 ja 12 artikla

Yleisesti ottaen välittäjien toimintaa ja vilpittömyyttä mieltä koskevat periaatteet on saatettu osaksi jäsenvaltioiden lainsäädäntöä oikein ottaen huomioon tietyissä jäsenvaltioissa jo voimassa olevat säädökset.

Tietyissä jäsenvaltioissa välittäjän on ymmärretty olevan useista jäsenistä koostuva välityselin tai -lautakunta. Tällä terminologialla ei useimmissa tapauksissa ole vaikutusta välittäjien toimintaan, sillä ratkaisu on ehdotus, ei määräys. Toisissa jäsenvaltioissa välittäjinä ovat osapuolten yhteisestä sopimuksesta valitsemat kolmannet osapuolet ilman mitään etukäteen laadittua luetteloa. Vielä joustavampi järjestelmä koostuu pelkästä neuvotteluvälivoitteesta, mikä ei sulje pois mahdollisuutta ottaa myöhemmin yhteyttä välittäjään.

Vilpittömän mielen periaate on oikeusperiaatteena useissa jäsenvaltioissa, eikä sen saattaminen osaksi kansallisia lainsäädäntöjä ole aiheuttanut ongelmia. Periaatetta on täydennetty tarjoamalla mahdollisuus kääntyä toimivaltaisten viranomaisten puoleen selvittäessä tapauksia, joissa edelleenlähettämiseen kaapeleitse ei ole annettu lupaa ilman pätevää syytä, missä sellainen elin oli olemassa ennen direktiivin voimaantuloa.

Kansalliset toimenpiteet direktiivin saattamiseksi osaksi lainsäädäntöä ovat siis osoittautuneet yleisesti tyydyttäväksi, mutta direktiivin käytännön soveltamisessa on esiintynyt joitakin vaikeuksia.

3. DIREKTIIVIN KÄYTÄNNÖN SOVELTAMINEN

Direktiivin perusteella toteutetut järjestelyt näyttävät yleisesti ottaen edesauttavan televisio-ohjelmien lähettämistä rajojen yli. Näyttäisi kuitenkin hyödylliseltä toistaa uudestaan tiettyjä periaatteita ja tuoda esiin asioita, joita kannattaisi pohtia tiettyjen järjestelyjen parantamiseksi.

3.1. Tiettyjä periaatteita

3.1.1. Peittoalueen parametrit sateelliittivälitteiseen yleisradiointiin liittyvien tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien hallinnointia varten

Direktiivin tavoitteena oli määritellä yleisölle suuntautuva satelliittivälitys yhteisössä ja sen lisäksi lopettaa hankittaviin oikeuksiin liittyvä oikeudellinen epävarmuus täsmentämällä välitystapahtuman paikka ja oikeuksien siirtoa koskeviin sopimussuhteisiin sovellettava tekijänoikeuslainsäädäntö. Sovellettavana lainsäädäntönä pidetään sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa ohjelmasignaalit lähetetään, ja tätä lainsäädäntöä sovelletaan myös rajojen yli niissä maissa, joissa signaalit vastaanotetaan (vaikka peittoalue tekniseltä kannalta kattaa useampia muitakin alueita kuin jäsenvaltioiden alueet, termillä "peittoalue" tarkoitetaan tässä kertomuksessa ainoastaan jäsenvaltioiden alueita). Tämän periaatteen avulla vältetään

peittoalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen päällekkäinen soveltaminen (johdantokappaleet 14 ja 15⁶).

Viime vuosina televisiokanavien määrä on moninkertaistunut. Uusista kanavista suuri osa on koodattuja, ja niitä katsoakseen televisiokatsojan on maksettava tilausmaksu. Mutta vaikka eri jäsenvaltiossa kuin siinä, josta ohjelma lähetetään, oleva televisionkatsoja on valmis maksamaan tarvittavan maksun, hän saa usein yleisradio-organisaatiolta kielteisen vastauksen, koska yleisradio-organisaatiolla ei ole kyseisessä jäsenvaltiossa ohjelmien lähettämiseen tarvittavia tekijänoikeuksia. Oikeuksien siirtomahdollisuuksien puuttuminen voi johtaa siihen, että yleisradio-organisaatio saattaa menettää taloudellisen kiinnostuksensa lähettää ohjelmiaan omien kansallisten markkinoiden ulkopuolelle (vähäisten katsojamäärien vuoksi) tai siihen, että oikeudenhaltijat menettävät kiinnostuksensa oikeuksien siirtoon.

Kyse on ongelmista, jotka vaikuttavat suoraan Euroopan kansalaisten käsityksiin sisämarkkinoista heidän jokapäiväisessä elämässään ja joilla on sen vuoksi hyvin kielteinen vaikutus yhteisön sisäiseen kulttuuriseen, kielelliseen, yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen lähentymiseen.

Mahdottomuus tilata satelliittitelevioliikennettä koskee sekä maksullisia kanavia että maksuttomia kanavia, joita yksityisten ohjelmalähettäjien lisäksi tarjoavat myös julkiset yleisradio-organisaatiot. Komissio on saanut useita yksittäisiä valituksia ja Euroopan parlamentin kysymyksiä tästä aiheesta.

Lisäksi kehitys on mennyt siihen suuntaan, että tuottajat myyvät ohjelmiaan lähetyksyhtiöille sillä edellytyksellä, että kansallisten rajojen ulkopuolelle menevät satelliittilähetykset koodataan. Koodauksen avulla tuottajat voivat neuvotella samojen ohjelmien myynnistä eri jäsenvaltioiden yleisradio-organisaatioiden kanssa.

Direktiivissä sisämarkkinoiden tarpeita vastaavan periaatteen mukaan oikeuksien siirto tapahtuu koko peittoalueen osalta sen maan lainsäädännön mukaan, josta ohjelma lähetetään. Käytännössä oikeuksien siirto jäsenvaltiokohtaisesti pirstaloittaa markkinoita ja on vastoin direktiivin periaatetta.

Se, että direktiivissä säädetään ohjelmasisäsignaalien lähettamisestä koodattuina (1 artiklan 2 kohdan c alakohta) ei heikennä oikeuksien siirtämistä koskevan periaatteen noudattamista ohjelman lähetyksessä koko peittoalueen osalta. Sekä maksuttomissa (koodaamattomissa) että maksullisissa (koodatuissa) lähetyksissä peittoalueen on oltava oikeuksien hyödyntämisen perusteena.

On erityisen mielenkiintoista todeta, että ohjelmien koodaus on tekijä, joka vaikuttaa siihen, että oikeudenhaltijoiden palkkiot ovat oikeudenmukaisempia siksi, että katsojien saataville on

⁶ (14) Hankittaviin oikeuksiin liittyvä oikeudellinen epävarmuus, joka estää ohjelmien rajat ylittävän edelleenlähettämisen satelliitin välityksellä, voidaan poistaa määrittelemällä yleisölle suuntautuva satelliittivälitys yhteisön tasolla; samalla on täsmennettävä välityspaikka. Tällainen määritteleminen on tarpeen, jotta estetään useiden jäsenvaltioiden kansallisen lainsäädännön päällekkäinen soveltaminen samaan lähetykseen. Yleisölle suuntautuva satelliittivälitys tapahtuu ainoastaan silloin ja siinä jäsenvaltiossa, josta ohjelmasisäsignaalit lähetetään radioalan yrityksen valvonnassa ja vastuulla keskeytymättömänä lähetyksenä satelliitin kautta maahan. Ohjelmasisäsignaaleihin liittyviä normaaleja teknisiä menettelyjä ei tule pitää lähetyksen keskeytymisenä.

(15) Lähetyksiin liittyvien yksinoikeuksien hankkimisen sopimusteitse on tapahduttava sen jäsenvaltion tekijän- ja lähioikeuksia koskevan lainsäädännön mukaisesti, jossa yleisölle suuntautuva satelliittivälitys tapahtuu.

saatettava koodauksen purkulaitteita (riippumatta siitä onko tilausmaksu maksettu), minkä ansiosta tosiasiallisen yleisön määrä voidaan määritellä tarkasti.

Komissio painottaa satelliitin välityksellä tapahtuvaan lähetykseen sovellettavan lainsäädännön tärkeyttä kaikilta osin: ohjelman oikeuksien siirto koskee koko peittoaluetta ja ainoastaan koko peittoaluetta koskevat sopimussuhteet oikeudenhaltijoiden tai oikeudenhaltijoita edustavien yhteisvalvontajärjestöjen ja yleisradio-organisaatioiden välillä ovat sopusoinnussa sisämarkkinaperiaatteiden kanssa.

Direktiivin periaatteen noudattaminen yhdessä avointen tai yhteensopivien järjestelmien kanssa sekä yhä kasvava suuntaus kohtuuhintaisiin suoraan satelliittilähetyksiä vastaanottaviin järjestelmiin (esim. satelliittiantennit) ovat omiaan helpottamaan Euroopan kansalaisten mahdollisuuksia katsoa satelliittitelevisio-ohjelmia. Lisäksi laitonta valmistusta on helpompi torjua, jos tiettyjen keinojen (kuten sirukorttien vilpillinen valmistus tai salasanojen levittäminen Internetissä) laiton käyttö ei ole enää ainoa tapa nähdä tiettyjä ohjelmia.

Direktiivin periaatteen täysimääräistä soveltamista, mikä tarkoittaa siirtymistä pois puhtaasti kansallisesta näkökulmasta, pitäisi edistää, jotta sisämarkkinat voisivat olla aidot sisämarkkinat, joilla oikeudenhaltijoilla, operaattoreilla ja televisionkatsojilla on mahdollisuus toimia rajojen yli. Komissio aikoo suorittaa tutkimuksia ja kuulemisia varsinkin asianosaisilla aloilla selvittääkseen, miten eri intressit voidaan sovittaa yhteen televisiopalveluiden vapaan liikkuvuuden periaatteen kanssa.

3.1.2. Edelleenlähetykseen kaapeleitse liittyvien sopimussuhteiden erityispiirteet

- Direktiivin tavoitteena on taata audiovisuaalisten ohjelmien levittäminen siten, että tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien haltijat saavat kuitenkin samalla korvauksen teoksistaan sovitun yhteisvalvontajärjestelmän perusteella.

Jotkut oikeudenhaltijat pitävät pakollista yhteisvalvontajärjestelmää itselleen osittain vahingollisena, sillä ne menettävät siihen liittyvät tulot, eivätkä ne katso voivansa puolustaa omia etujaan samalla tavalla kuin jos ne neuvottelisivat itse oman sopimuksensa. Totta onkin, että yhteisvalvontajärjestelmä ei toimeksiantonsa rajoissa voi yrittää erotella edustamiaan oikeudenhaltijoita tai hankkia joillekin oikeudenhaltijoille parempia etuja kuin muille.

Sovittu pakollinen yhteisvalvontajärjestelmä takaa kuitenkin kaikkien oikeudenhaltijoiden oikeuksille oikeudellisen varmuuden ja toimii olennaisena periaatteena edelleenlähettämisessä kaapeleitse.

- Direktiivin 10 artiklassa esitetty vaihtoehto tarjoaa joustavuutta, jolla pitäisi voida vastata kaapelilähetyksen eri osapuolten erilaisiin tarpeisiin. Joka tapauksessa yleisradio-organisaation on tehtävä päätös ryhtyykö se kaapeleitse tapahtuvaan edelleenlähettämiseen liittyvien oikeuksien siirtoon, joita se ei sellaisenaan omista ja joiden hankkiminen tiettyä edelleenlähetystä varten kuuluu suoraan kaapelioperaattorin tehtäviin.

Komission saamien tietojen mukaan näyttää siltä, että huomattava joukko yleisradio-organisaatioita hyödyntää maksimaalisesti tätä vaihtoehtoa siinä määrin, että ne hankkivat kaikkiin ohjelmiin liittyvät oikeudet kokonaan itselleen sekä alkuperäislähetystä että kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähetystä varten ja ovat näin ollen kaapelioperaattoreiden ainoat neuvottelukumppanit.

Joidenkin oikeudenhaltijoiden asema saattaa tässä vaihtoehdossa näyttää haavoittuvammalta, koska niillä ei ole velvoitetta olla yhteisvalvontajärjestön edustamia. Tätä pelkoa on tasapainotettava noudattamalla periaatetta, jonka mukaan oikeutta ei voida siirtää ilman kohtuullista korvausta⁷ direktiivissä 93/83/ETY säädettyjen sopimusperusteisten mahdollisuuksien mukaan.

Näin ollen oikeus korvaukseen, jota ainoastaan yhteisvalvontajärjestö voi hallinnoida, pienentää huomattavasti direktiivillä käyttöön otettujen välineiden vaikutuspiiriä ja vaikuttaa epäilemättä kielteisesti sisämarkkinoihin, sillä - riippuen jäsenvaltiosta, jossa edelleenlähetys tapahtuu - oikeudenhaltijat eivät ole tasavertaisessa asemassa.

Lisäksi yhteisvalvontajärjestön pakollinen asiaan puuttuminen on pakkokeino, joka saattaa vesittää muista jäsenvaltioista olevien ohjelmien edelleenlähetystä, vaikka oikeudenhaltijan pitäisikin voida saada yleisradio-organisaation kanssa tehtyjen sopimusten perusteella kohtuullinen korvaus yksinkertaisesti kansallisten viranomaisten laatiman ja julkaiseman hinnaston perusteella.

Komissio korostaa kuitenkin, että 10 artiklan vaikutus ei voi olla täydellinen, eikä sen tarjoamia etuja voida saavuttaa kuin siinä tapauksessa, että kaikki edelleenlähetykseen kaapeleitse liittyvät säännökset ovat sekä direktiivin 9 artiklassa että 10 artiklassa säädettyjen periaatteiden mukaisia.

3.1.3. Välitysmenettelyn laajempi kehys

Edelleenlähetykseen liittyviä oikeuksia koskevat maksut ovat olleet useiden vakavien riitojen syynä siitä lähtien kun kaapelilähetystoimintaa alettiin harjoittaa.

Sen vuoksi kaapeleitse edelleenlähettämiseen liittyvien oikeuksien yhteisvalvonnan vastapainoksi direktiiviin sisällytettiin välitystoiminta, jonka tarkoituksena on antaa puolueettomalle kolmannelle henkilölle mahdollisuus puuttua tilanteeseen ja ratkaista mahdolliset riidat ja niistä johtuvat väliaikaiset ongelmatilanteet.

Tässä periaatteessa, joka on sopimusvapauden mukainen, on kuitenkin joitakin todellisia käytännön heikkouksia:

- Periaatteen toteuttaminen riippuu siitä, pääsevätkö osapuolet sopimukseen välittäjän valinnasta ja hänen valtuuksistaan, mikä on ensimmäisten neuvottelujen tavoite. Komission saamien tietojen mukaan useat riidat ovat kuitenkin monen vuoden ajan olleet ratkaisematta, mutta välitysmenettelyä ei ole aloitettu.

On siis selvää, että niin kauan kuin välittäjän käyttö ei ole pakollista, se on vaarassa jäädä kuolleeksi kirjaimeksi.

- Välitysmenettelyssä osapuolten vilpitön mieli riidan käsittelyssä on ratkaiseva, jotta välitysmenettely saadaan kohtuullisessa ajassa ratkaistua molempia osapuolia tyydyttävällä tavalla.

Joissakin riidoissa voi mennä useita vuosia yhden osapuolen tekemän sopimuksen irtisanomisen ja välitysmenettelyn aloittamisen välillä. Tänä aikana osapuolet

⁷ Bernin yleissopimuksen 11 a artikla.

saattavat neuvotella useaan otteeseen, eikä osapuoli, joka haluaa pitää sopimuksen voimassa, pidä kiirettä riidan ratkaisemiseksi.

Sen vuoksi voisi olla hyödyllistä säätää eräiden jäsenvaltioiden tapaan sopimuksen irtisanomisen jälkeen kussakin vaiheessa ja kohtuullisessa enimmäismääräajassa toteutettavista toimenpiteistä ennen varsinaiseen välitysmenettelyyn ryhtymistä. Jos neuvottelut eivät ole määräaikaan mennessä johtaneet tulokseen ja jos oikeudenomistajat eivät ole saaneet mitään korvausta, voitaisiin hyväksyä, että kaapelivälitystä harjoittavan organisaation osuus tuloista, joka vastaa irtisanotun sopimuksen mukaisia tekijän- ja lähioikeuksia, pidätetään, jotta tasapaino riitaan osallistuvien osapuolten välillä säilyisi.

Näin ollen yhden vuoden ajan olisi oltava mahdollisuus suoriin neuvotteluihin ilman kolmannen osapuolen väliintuloa ja jos neuvottelut epäonnistuvat, kuuden kuukauden kuluessa olisi laadittava välityssopimus.

Lisäksi voitaisiin laatia välitysmenettelyä nopeuttava säännös, jonka mukaan kansallisten viranomaisten velvollisuuksiin kuuluisi välittäjiä koskevan luettelon laatiminen ja julkaiseminen.

Koska komission on tehtävä tutkimus uusia riitojenratkaisutapoja koskevista oikeudellisista keinoista, kuten välitysmenettelystä⁸, kyseistä järjestelyä tullessaan käsittelemään yleisemmin kaapeleitse tapahtuvasta edelleenlähettämisestä saatu kokemus huomioon ottaen.

3.2. Tiettyjen mekanismien parantaminen

3.2.1. Kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähettämistä koskevien neuvottelujen helpottaminen

Kaapeleitse tapahtuvan edelleenlähettämisen eri osapuolten ja komission yksiköiden välisissä tapaamisissa on käynyt ilmi, että tietyt direktiivin 93/83/ETY 9 artiklaa koskevien neuvottelujen yhteydessä esiin tulleet ongelmat johtuvat erityisesti siitä, että joissakin jäsenvaltioissa kumpaakin osapuolta edustavien neuvottelijoiden määrä voi olla suuri.

Sen vuoksi on mielenkiintoista todeta, että neuvotteluja helpottavia järjestelyjä on jo toteutettu eräissä jäsenvaltioissa.

– Yleiset neuvottelut

Kaikki asianomaiset osapuolet kokoontuvat neuvottelemaan kaikista edelleenlähetyksistä: toisella puolella ovat yhteisvalvontajärjestöt, jotka edustavat tekijöitä, esiintyviä taiteilijoita, audiovisuaalialan tuottajia ja yleisradio-organisaatioita, ja toisella puolella kaapelilähetystoiminnan harjoittajat.

Järjestelyn etuna on, että kaikki osapuolet saadaan saman neuvottelupöydän ääreen ja tietyille teokselle voidaan sopia korvaus. Neuvottelut voivat kuitenkin olla pitkät ja jos yksi osapuolista irtisanoo sopimuksen, koko prosessi on ollut turha.

– Oikeudenhaltijaryhmittäin käytävät neuvottelut

⁸ Ks. tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetun direktiivin 2001/29/ETY johdanto-osan 46 kappale (EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10).

Näissä neuvotteluissa ovat toisena osapuolena kaapelilähetystoiminnan harjoittajat ja toisena jokin tietty oikeudenhaltijaryhmä (joko yhteisvalvontajärjestö, joka edustaa tekijöitä, esiintyviä taiteilijoita tai äänitealan tai audiovisuaalialan tuottajia taikka tiettyä kanavaa edustava yleisradio-organisaatio).

Tämän vaihtoehdon edut ja haitat ovat päinvastaisia kuin yleisestä sopimuksesta johtuvat: jonkun osapuolen irtisanoessa sopimuksen neuvotteluja ei tarvitse aloittaa alusta kaikkien oikeudenhaltijoiden kanssa, mutta eri oikeudenhaltijoiden kanssa voidaan sopia eri korvaus.

– Laajennettu yhteislisenssi

Tässä järjestelyssä yhteisvalvontajärjestö, joka edustaa saman lajin oikeuden haltijoiden merkittävää osaa, neuvottelee kaikkien oikeudenhaltijoiden puolesta kaapelilähetystoiminnan harjoittajia edustavan yhdistyksen kanssa. Tämän järjestelyn etuna on, että toimeksiannon saaneelle yhteisvalvontajärjestölle voidaan antaa suuret neuvotteluvaltuudet.

Se, että kaikki yhteisvalvontajärjestöt antavat yhdelle yhteisvalvontajärjestölle toimeksiannon neuvotella vastaavan kaapelilähetystoiminnan harjoittajia edustavan yhdistyksen kanssa edellyttää, että toimeksiantojen yhteydessä määritellään tietyt neuvotteluohjeet, mikä helpottaa kyseisten kahden toimeksiannon saaneen edustajan neuvotteluja. Tätä järjestelyä voitaisiin täydentää sopimuksen irtisanomishdoilla, joiden mukaan sopimusta ei voisi irtisanoa kuin siinä tapauksessa, että suurin osa toisen osapuolen jäsenistä niin päättää.

Lisäksi voidaan tarkastella mahdollisuutta, jossa toimeksiannon saanut järjestö toimii valitusinstanssina siinä tapauksessa, että oikeudenhaltijoita suoraan edustavat edustajat eivät ole onnistuneet alkuvaiheessa saamaan aikaan yleistä sopimusta kaapelilähetystoiminnan harjoittajien kanssa tai sopimus on irtisanottu.

Sopimusvapauteen liittyvän periaatteen vuoksi neuvotteluedellytyksistä huolehtiminen ei ole komission tehtävä, mutta komissio on huolissaan esiin tulleista ongelmista ja kannustaa tekemään aloitteita neuvotteluedellytysten parantamiseksi.

3.2.2. Yhteisen palvelupisteen perustaminen kaapeleitse tapahtuvaa edelleenlähetystä varten

Tietyt yleisradio-organisaatiot hoitavat kaikkien kaapeleitse tapahtuvaan edelleenlähettämiseen liittyvien oikeuksien hankkimisen kaapelitoiminnan harjoittajan puolesta. Kaapelitoiminnan harjoittaja pysyy kuitenkin oikeudellisesti vastuussa kyseisten oikeuksien hankkimisesta.

Yleisradio-organisaatiolta tämä menettely edellyttää, että neuvottelut käydään siinä jäsenvaltiossa voimassa olevan lainsäädännön mukaan, jossa edelleenlähettäminen tapahtuu. Vaikka siis yleisradio-organisaatio voi alkuperäislähetysten oikeuksien siirron yhteydessä hankkia samanaikaisesti kaapeleitse edelleenlähettämiseen tarvittavat oikeudet, sopimusneuvottelut on tällöin käynnistettävä kansallisella tasolla sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jossa edelleenlähettäminen tapahtuu.

Tämän mahdollisen sopimussuhteiden moninkertaistumisen vuoksi komissiolle on esitetty "yhteistä palvelupistettä", jonka yleisradio-organisaatiot muodostavat.

Yleisradio-organisaation pitäisi neuvotella yksittäisen jäsenvaltion yleisradio-organisaatioiden kanssa (siinä jäsenvaltiossa noudatettavan lainsäädännön mukaisesti) "kaikki oikeudet hankittu" -sopimus, jossa määritellään yleisradioinnin alkuperäislähetyksestä maksettava

korvaus sekä, periaatteessa, tietyn prosentin suuruinen korvaus kaapeleitse muille alueille edelleenlähetettävien ohjelmien myyntituloista, joka olisi maksettava sen jälkeen kun edelleenlähetys on tapahtunut. Kun kaapelioperaattorin ja yleisradio-organisaation välinen sopimus on allekirjoitettu, viimeksi mainittu ilmoittaa korvauksen suuruuden ja järjestää sen maksamisen niille yhteisvalvontajärjestöille, joiden kanssa se on neuvotellut puitesopimuksen. Näiden yhteisvalvontajärjestöjen tehtävänä on välittää muille asianomaisille sisärjestöille nämä tiedot, edelleenlähetykseen liittyvä summa ja sen jakamiseen oikeudenhaltijoiden välillä tarvittavat tiedot.

Vaikka yhteinen palvelupiste on sisämarkkinoiden kannalta houkutteleva vaihtoehto, sitä ei voida toteuttaa yleisradio-organisaatioon perustuvan järjestelmän avulla, koska edelleenlähetykseen liittyvien oikeuksien oikeudellinen vastuu ja taloudelliset sitoumukset, jotka alun perin kuuluivat kaapelitoiminnan harjoittajalle, voisivat olla joillekin yleisradio-organisaatioille liian raskaita. Näin luotaisiin yhteisen palvelupisteen järjestelmä, jolla olisi riski osoittautua tyhjäksi kirjaimeksi, koska joillakin yleisradio-organisaatioilla olisi konkreettisia vaikeuksia korvauksen määrittelemisessä.

Kaapeleitse edelleenlähettämiseen liittyvien oikeuksien siirtoon tarkoitettu yhteinen palvelupiste on huomattava hanke ja sopii sisämarkkinoiden dynamiikkaan. Sitä on sen vuoksi harkittava perusteellisesti erityisesti horisontaaliselta kannalta olosuhteissa, jotka tietoyhteiskunnan kehittyminen on luonut ja joissa oikeuksien siirtoa koskevia periaatteita on uudistettava.

3.2.3. Yhteisantennien asentamiseen liittyvien oikeuksien hallinnoinnin rationalisointi

Kerrostalorakentamisen lisääntyessä niihin asennetaan koko ajan lisää satelliittiantenneja, joita täydennetään sisäisillä järjestelmillä (kaapelit, talokeskukset), jotka mahdollistavat satelliittiohjelmien vastaanottamisen⁹.

Joissakin jäsenvaltioissa satelliittiantennin asentajien on maksettava yhteisantennin asentamiseen tarvittavat maksut, koska yhteisantenni katsotaan julkisen esittämisen välineeksi yleisölle.

Eri jäsenvaltioiden oikeuskäytäntö vaihtelee tältä osin. Uutena viestintävälineenä yhteisantennia pidetään yleensä esimerkiksi hotellissa (koske kyse on kaupallisiin tarpeisiin asennettavasta laitteesta), mitä ei kuitenkaan aina sovelleta johdonmukaisesti, vaan esimerkiksi tietyt kansalliset tuomioistuimet katsovat, että yksityiskäyttöön asennettava antenni ei ole tarkoitettu yleisölle suunnattavaan viestintään, eikä siitä näin ollen tarvitse maksaa tekijänoikeuksiin ja lähioikeuksiin liittyviä maksuja.

Yhteisöjen tuomioistuin on antamassaan ennakkoratkaisussa¹⁰, joka koski satelliittiantennin asennusta hotelliin, todennut selvästi, että kysymys ei kuulu direktiivin 93/83/ETY soveltamisalaan ja että se on ratkaistava kansallisen oikeuden perusteella.

Yhteisöjen tuomioistuin viittasi asian käsittelyn yhteydessä komission ehdotuksen 3 artiklan 1 kohtaan, joka on sama artikla kuin tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden

⁹ Komissio on tältä osin antanut 17. kesäkuuta 2001 tiedonannon tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden yleisten periaatteiden soveltamisesta satelliittiantennien käytön alalla. Tiedonannossa viitataan "satelliittiantennioikeuteen", joka on oltava kaikilla, erityisesti sisämarkkinoilla (asiakirja KOM (2001)351).

¹⁰ Asiassa C-293/98 3. helmikuuta 2000 annettu tuomio.

yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetussa direktiivissä 2001/29/EY. Tässä säännöksessä saatetaan Maailman henkisen omaisuuden järjestön vuonna 1996 tekemän tekijänoikeuksia koskevan sopimuksen 8 artikla osaksi yhteisöjen lainsäädäntöä ja siinä todetaan, että *"Jäsenvaltioiden on säädettävä, että tekijöillä on yksinoikeus sallia tai kieltää teostensa langallinen tai langaton välittäminen yleisölle, mukaan lukien teosten saattaminen yleisön saataviin siten, että yleisöön kuuluvilla henkilöillä on mahdollisuus saada teokset saataviinsa itse valitsemastaan paikasta ja itse valitsemanaan aikana"*.

Hankittaessa satelliittilähetykseen liittyviä oikeuksia direktiivin 93/83/ETY soveltamisen yhteydessä on otettava huomioon muun muassa todellisen yleisön ja mahdollisen yleisön määrä. Yhtenä yleisön määrän arviointiparametrinä olisi sen vuoksi pidettävä signaalien vastaanottamiseen maan päällä tarkoitettujen laitteiden määrää eli satelliittiantennien ja niiden sisäisten järjestelmien lukumäärää, joiden avulla kerrostalossa olevien kotitalouksien määrä voidaan tarkentaa.

Koska käsitettä "yleisö" ei kuitenkaan ole määritelty kansallisella eikä yhteisön tasolla, yleisradiointiin satelliitin välityksellä liittyvien maksujen määrä vahvistetaan kansallisen lainsäädännön nojalla riippumatta siitä, sisältyvätkö niihin kerrostaloihin asennetut laitteet.

Tältä osin on todettava, että oikeuksista maksamista siinä jäsenvaltiossa, jossa yhteisantenni asennetaan, voidaan pitää yleisradiointipalvelujen vapaan liikkuvuuden esteenä¹¹. Tämä koskee sekä palveluiden vastaanottajia eli televisionkatsojia, sillä tämä käytäntö nostaa satelliittiantennien käytön ja rajat ylittävien televisiolähetysten katselun hintaa, että palveluntarjoajia, joiden kannalta satelliittilähetysten vastaanotto tehdään vähemmän houkuttelevaksi. Vaikka yhteisöjen tuomioistuimien on tunnustanut henkisen omaisuuden suojelun yleistä hyötyä edistäväksi tavoitteeksi, suojan toteuttamiseen tarkoitettujen toimenpiteiden suhteellisuus voidaan asettaa kyseenalaiseksi.

Komissio katsoo sen vuoksi, että tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien suoja pelkän satelliittivälitteisen lähetyksen osalta on sopusoinnussa sisämarkkinoiden kanssa, jos siihen liittyvien maksujen määrä perustuu erityisesti katsojalukuihin. Komissio kannustaa sen vuoksi jäsenvaltioita ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta satelliittivälitteisen lähetyksen oikeudenhaltijoiden täydellisen suojan takaamiseksi tarkoitetut maksut määritettäisiin katsojalukuihin perustuvien täsmällisten kriteerien.

4. DIREKTIIVIN TULEVAISUUS UUDESSA MEDIAKONTEKSTISSA

Mediakonteksti on direktiivin voimaantulon jälkeen muuttunut valtavasti: yleisradio-organisaatioiden, välineiden ja formaattien määrä on kasvanut, ja ohjelmatarjonta on monipuolistunut ja lisääntynyt.

Tähän laajentumiseen ja kehittymiseen liittyvät pohdinnat keskittyvät erityisesti digitaalitelevisioon, jossa ohjelmia voidaan jo vakiintuneesti lähettää sekä satelliittivälitteisesti että maanpäällisen lähetysverkon välityksellä sekä lähitulevaisuudessa myös kaapeleitse.

Tätä teknistä edistystä ei kuitenkaan käsitellä tässä kertomuksessa, koska se ei vaikuta direktiivin periaatteisiin, joita on noudatettava sekä digitaalisissa että analogisissa

¹¹ Katso asiassa C-17/00, De Coster, 29. marraskuuta 2001 annettu tuomio.

lähetyksissä. Sen sijaan on tarkasteltava direktiivin soveltamista sellaisiin lähetyksimuotoihin, jotka vielä ovat sen soveltamisalan ulkopuolella.

4.1. Kansallisten lähetyksimuotojen monipuolistuminen

Lähetykset maanpäällisessä verkossa eivät siis enää ole jäsenvaltioiden tasolla pääasiallisin lähetyksimuoto, vaan sen rinnalle ovat nousemassa satelliittivälitteiset lähetykset.

Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että yhteisvalvontajärjestön ja yleisradio-organisaation välinen yhteissopimus voidaan laajentaa koskemaan sellaisia saman lajin oikeuksien haltijoita, joita yhteisvalvontajärjestö ei edusta, jos ohjelmien satelliittivälitys ja lähetyks maanpäällisessä lähetyksverkossa tapahtuu samanaikaisesti. Nykyään käytetään joissain tapauksissa ainoastaan satelliittivälitystä, joten tätä direktiivin kohtaa voitaisiin muuttaa samalla, jos siihen tehdään muita, isompia muutoksia.

4.2. Rajat ylittävien edelleenlähetyksimuotojen monipuolistuminen

Satelliittivälitteisen lähetystoiminnan lisäksi enemmän tai vähemmän kehittyneellä tasolla ovat digitaalisten ohjelmien edelleenlähetyks vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä, ohjelmien edelleenlähetyks Internetin välityksellä sekä satelliittivälitteinen edelleenlähetyks.

Sen vuoksi onkin kysytty, olisiko asianmukaista, että ne tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien hallinnointia koskevat periaatteet, joita noudatetaan edelleenlähettämässä ohjelmia kaapeleitse, siirrettäisiin tarpeellisin muutoksin koskemaan muita samanaikaisia, muuttumattomia ja rajat ylittäviä edelleenlähetyksmuotoja teknologiariippumattomuutta koskevan periaatteen mukaisesti.

Tältä osin vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla annetussa direktiivissä 92/100/EY¹² sekä tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa annetussa direktiivissä 2001/29/EY¹³ säädetään, että tekijöillä, esittävillä taiteilijoilla, äänitetuottajilla, ja yleisradio-organisaatiolla on yksinoikeudet lähetyksiinsä tai oikeus saada korvauksia erilaisista samanaikaisista edelleenlähetyksistä.

- Tekniseltä kannalta digitaalista edelleenlähetyksä vapaasti etenevien radioaaltojen välityksellä koskevat olosuhteet muistuttavat edelleenlähettämistä kaapelitse. On kuitenkin otettava huomioon, että tämä edelleenlähetyksstapa on vielä lapsenkengissä, ja komissio katsoo, että ensin on tutkittava tämän edelleenlähetyksstavan yleisiä kehitysedellytyksiä, ja vasta sitten voidaan ajatella nykyisen kaapelilähetyksien tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien hallinnointia koskevan järjestelmän mahdollista laajentamista.

- Sen jälkeen kun direktiiveillä 2000/31/EY¹⁴ ja 2001/29/EY asetettiin tiettyjä periaatteita ja edellytyksiä edelleenlähetykselle Internetin välityksellä, komissio on katsonut tarkoituksenmukaisemmaksi soveltaa näillä kahdella direktiivillä tälle edelleenlähetyksstavalle jo määrättyä tekijänoikeuksien ja lähioikeuksien hallinnointitapaa, varsinkin kun niitä ollaan parhaillaan saattamassa jäsenvaltioissa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

¹² EYVL L 346, 27.11.92, s. 61.

¹³ EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista. EYVL L178, 17.7.2000, s. 1.

- Satelliitin välityksellä tapahtuvassa edelleenlähetyksessä on kyse siitä, että satelliittivälityksen harjoittaja (joka ei ole yleisradio-organisaatio eikä liikenteen takaava satelliittioperaattori) kerää yhteen pakettiin tietyn määrän kanavia, joilta alkuperäislähetys on jo suoritettu, vuokraa satelliittivälittäjältä lähetystilaa ja tarjoaa tilausmaksua vastaan paketin televisiokatsojien saataville.

Tässä yhteydessä pakollisen yhteisvalvonnan periaatteen täytäntöönpano johtaisi vain näennäiseen tasavertaiseen kohteluun, sillä erilaisia tilanteita pyrittäisiin käsittelemään samalla tavalla. Kaapeleitse edelleenlähettäminen tapahtuu maantieteellisesti suhteellisen rajatusti (valtiollisella tai jopa alueellisella tasolla), mitä ei voida verrata satelliittivälitykseen, joka ulottuu Euroopan rajojen ulkopuolelle.

Yhteisvalvonnan soveltaminen näihin edelleenlähetystoimiin rajoittaisi huomattavasti oikeudenhaltijoiden vapautta, jotka menettäisivät mahdollisuutensa vastustaa kyseisiä edelleenlähetystöjä. Tiedot kyseisiin edelleenlähetystöihin sisältyvät ohjelmat ovat kuitenkin yleisradioinnin lisäksi välitettävänä myös muiden viestintävälineiden avulla siten laaditun aikataulun mukaisesti, että kyseisestä teoksesta saadaan mahdollisimman suuri korvaus. Teoksen esittämisaikataulusta eri viestintävälineissä päätetään kansallisella tasolla sen mukaan, miten myönteisen ensivastaanoton teos on saanut siinä jäsenvaltiossa, jossa se on tuotettu.

Ohjelmien edelleenlähettäminen paketeissa satelliitin välityksellä kuuluu edellä kuvattuun esitysjärjestykseen ja jos käytetyillä teknisillä välineillä taataan, että kyseisellä edelleenlähetysmuodolla saavutetaan laaja kattavuus, yksinoikeuksien käytön rajoittaminen vaarantaisi tämän esitysjärjestyksen ja tietyssä määrin rajoittaisi siis teoksesta saatavia mahdollisia korvauksia.

Komissio katsoo tämän vuoksi, ettei ole järkevää ulottaa tässä vaiheessa yhteisvalvontajärjestelmää pakollisena muihin edelleenlähetysmuotoihin.

5. PÄÄTELMÄ

Televisiopalveluihin liittyvän tarjonnan lisääntyminen on pelkästään vahvistanut, eikä suinkaan heikentänyt niiden direktiivillä perustettujen järjestelyjen soveltamisalaa, joiden tarkoituksena on ollut tehdä tiettyjen rajat ylittävien lähetysmuotojen käyttö helpommaksi. Lisäksi kokemus on osoittanut, että direktiivin "Televisio ilman rajoja" toimenpiteiden, jotka on tarkoitettu takaamaan muista jäsenvaltioista peräisin olevien televisio-ohjelmien vastaanotto- ja välitysvapaus, tehokkuus heikentyy, jos tekijän- ja lähioikeuksien siirtoon liittyviä ongelmia ei ratkaista.

Tiettyjä direktiivin periaatteita on kuitenkin tarkasteltava perusteellisesti uudelleen. Komissio on erityisen huolestunut vaikeuksista, joita kansalaisilla on asuinmaansa ulkopuolisesta jäsenvaltioista lähetettävien satelliittikanavien katselussa. Tilanne asettaa kyseenalaiseksi direktiivissä 93/83/ETY säädetyt perusperiaatteet ja estää henkilöiden ja palveluiden vapaan liikkuvuuden periaatetta toteutumasta kokonaisuudessaan. Se ei myöskään vastaa katselijoiden odotuksiin eikä anna mahdollisuutta hyödyntää sisämarkkinoiden tarjoamia kulttuurisia ja taloudellisia mahdollisuuksia. Komissio aikoo sen vuoksi ryhtyä tutkimaan – oikeudenhaltijoiden oikeuksien suojaa koskevaa periaatetta noudattaen – mahdollisuuksia vastata unionin kansalaisten odotuksiin, jotka kasvavat koko ajan heidän liikkuvuutensa lisääntyessä ja suuren yleisön ulottuvilla olevan uuden teknologian kehittyessä. **Komissio aikoo tästä syystä viipymättä ryhtyä tiiviiseen yhteistyöhön eri osapuolten ja**

kansallisten viranomaisten toimivaltaisten edustajien kanssa edistääkseen näin perinpohjaista, rakentavaa ja tarpeellista vuoropuhelua selvästä tavoitteesta, jonka toteuttaminen on epäilemättä vaikeaa.

Televisiopalvelujen kehitys informaatioyhteiskunnassa on tuonut komissiossa esiin kysymyksen siitä, miten pitkälle tiettyjen nykyisten tekijän- ja lähioikeuksia suojaavien järjestelyjen (riitojenratkaisu, yhteisvalvontajärjestöt) mukauttaminen on tarpeen: **kaapeleitse edelleenlähettämiseen liittyvien oikeuksien hallinnointitapaa ja välitystoimintaa on arvioitava tietoyhteiskunnan median kehityksen yleistä taustaa vasten ennen kuin voidaan päättää, onko direktiiviä 93/83/ETY muutettava vai ei.** Lopuksi ja yleisemmällä tasolla, nykyisen teknisen kehityksen tulokset (kuten digitaalinen televisio ja Internet) moninkertaistavat audiovisuaalisten palveluiden lähettämiseen yli rajojen liittyvät mahdollisuudet ja menetelmät. Lähitulevaisuudessa tarjottavat audiovisuaaliset palvelut tulevat muuttamaan kansalaisten katselutapoja, sillä ne mahdollistavat entistä yksilöllisemmän ja henkilökohtaisemman pääsyn palveluihin. On kuitenkin liian aikaista arvioida muutosten sisältöä ja merkitystä ja siis myös päättää tässä vaiheessa, onko tarpeen laajentaa direktiivin 93/83/ETY soveltamisalaa.